

Komission vastaus Euroopan oikeusasiamiehen pyyntöön saada täydentäviä tietoja – oma-aloitteinen tutkimus, viite OI/3/2003/JMA

Kirjeenvaihto - 13/07/2009

Kanteluasia OI/3/2003/JMA - **Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm 19/11/2003 - Päätökset,**
pvm 04/07/2007

06-03-2006

I. Taustaa

Euroopan oikeusasiamies päätti 19. marraskuuta 2003 käynnistää oma-aloitteisen tutkimuksen Euroopan komission toteuttamista toimista sen varmistamiseksi, ettei vammaisia syrjitä heidän suhteissaan komissioon.

Euroopan oikeusasiamies pyysi tuolloin komissiota antamaan tietoa a) toimista, joita komissio on toteuttanut tai aikoo toteuttaa sen varmistamiseksi, ettei vammaisia syrjitä heidän suhteessaan komissioon, sekä b) toimien toteutusaikataulusta.

Osana oikeusasiamiehen tässä asiassa harjoittamaa laajemmin kuulemisen politiikkaa oikeusasiamiehen verkkosivuilla julkaistiin kaikki tähän tutkimukseen olennaisesti liittyvät asiakirjat. Myös kansallisille oikeusasiamiehille tiedotettiin ja heitä kuultiin tästä aloitteesta.

Komissio antoi lausuntonsa oikeusasiamiehelle 3. maaliskuuta 2004. Myös lausunto julkaistiin oikeusasiamiehen verkkosivuilla.

II. Lisätietopyyntö

Tämä lisätietopyyntö on oikeusasiamiehen seurantatoimi edellä mainitulle oma-aloitteiselle tutkimukselle. Lisätietopyynnössä otetaan huomioon seikat, joita jäsenvaltioiden oikeusasiamiehet sekä julkiset organisaatiot ja kansalaisjärjestöt esittivät kuulemisen yhteydessä ja/tai vastauksena komissiolle.

Näiden vastausten pohjalta oikeusasiamies pyytää nyt komissiota antamaan lisätietoja joistakin

näkökohdista, jotka koskevat vammaisten suhteita komissioon niin valintamenettelyihin osallistujina, henkilöstöön kuuluvina, henkilöstöön kuuluvien perheenjäseninä kuin tietoa hakevina kansalaisina. Lisätietopyyntö koskee seuraavia aihealueita (suluissa olevat numerot viittaavat oikeusasiamiehen kirjeen kohtiin, joissa pyydetään lisätietoja):

- Työllisyys ja kohtuuton rasite (1.2)
- Taloudellinen tuki vammaisille virkamiehille ja perheenjäsenille (1.3)
- Työhönottomenettelyiden saatavuus (1.4)
- Säännölliset raportit työhönottopolitiikasta (1.5)
- Aktiiviset toimet vammaisten työhönoton edistämiseksi (1.6)
- Tiloihin pääsulle asetetut vaatimukset (2.2)
- Pysäköintipaikat (2.3)
- Vammaisten tiedonsaanti (3.3)
- Verkkosivujen saavutettavuus (3.4)
- EU:n julkisten asiakirjojen saatavuus vaihtoehtoisissa muodoissa (3.5)
- Erityisopetuksen tarpeessa olevien lasten integrointi (4.2)
- Vammaiskyselyn analysointi (5.3)
- Vammaiskysymyksistä tiedottaminen (5.4).

III. Komission vastaus oikeusasiamiehen lisätietopyyntöön

- Työllisyys ja kohtuuton rasite (1.2)

Komissio on antanut yksiköilleen ohjeet, joiden avulla niiden on helpompi päättää muun muassa siitä, voidaanko jonkin vammaisten integroinnin edistämiseen tarkoitetun toimen katsoa muodostavan kohtuuttoman rasitteen. Komissio on hyväksynyt henkilöstösääntöjen 1d artiklan 4 kohtaa koskevat täytäntöönpanosäännökset. Ne julkaistiin 20. kesäkuuta 2004 hallinnollisessa tiedotuksessa nro 69/2004 (ks. liite I). Täytäntöönpanosäännökset koskevat muun muassa vammaisten työhönottoa, vammautumista virkamiehen uran aikana, kohtuullisia järjestelyitä ja kohtuutonta rasitetta.

Vammaisten työhönottoon liittyvien toimintaohjeiden kohdassa 3 (työhön liittyvät järjestelyt) mainitaan, että " *On (...) sovellettava tiukkoja kriteerejä sen arvioimiseksi, mikä aiheuttaa kohtuuttoman rasitteen Euroopan unionin toimielimille .*" (ks. liite II). Tämän periaatteen mukaisesti täytäntöönpanosäännösten 12 artiklassa säädetään, että " *tarvittavista järjestelyistä voidaan katsoa aiheutuvan toimielimelle kohtuutonta rasitusta, jos järjestelyjen kustannukset ovat suuremmat kuin mitä toimielimen voidaan kohtuudella odottaa voivan ottaa vastatakseen .*"

Kohtuullisia järjestelyjä voivat täytäntöönpanosäännösten 8 artiklan mukaisesti olla

- henkilöstön käytössä olevien tilojen ja laitteiden järjestäminen niin, että vammaiset pääsevät niihin helposti ja voivat käyttää niitä
- tehtävien uudelleenorganisointi
- avun toimittaminen
- osa-aikatyö tai mukautetut työajat

- laitteiden hankinta tai niihin tehtävät muutokset
- koulutusmateriaalin mukauttaminen
- politiikkojen ja käytänteiden muuttaminen.

Täytäntöönpanosäännösten 13 artiklassa säädetään, että sen arvioimiseksi, aiheutuuko kohtuullisista järjestelyistä kohtuutonta rasitetta, voidaan ottaa huomioon muun muassa

- järjestelyjen tyyppi ja kustannukset
- järjestelyjen toteuttamiskustannukset suhteessa keskimääräisiin yleiskustannuksiin kunkin henkilöstön jäsenen osalta
- järjestelyjen toteuttamiskustannukset suhteessa käytettävissä olevaan talousarvioon
- ihmisten lukumäärä järjestelyjä edellyttävällä erityisellä alueella
- koko henkilöstön terveys- ja turvallisuustarpeet.

Hallinnollinen tiedotus nro 69/2004 on kokonaisuudessaan saatavilla verkkosivulla http://www.cc.cec/guide/publications/infoadm/2004/ia04069_en.html [Linkki].

Nämä täytäntöönpanosäännökset yhdessä henkilöstösääntöjen kanssa antavat yksiköille selkeät ohjeet siitä, mitkä ovat kohtuullisia järjestelyitä, joita niiden on toteutettava vammaisia varten.

- **Taloudellinen tuki vammaisille virkamiehille ja perheenjäsenille (1.3)**

- Kuten komissio mainitsi kanteluun 1391/2002 antamassaan vastauksessa, se ei katso toimivansa syrjivästi vammaisille virkamiehille ja perheenjäsenille myöntämänsä taloudellisen tuen suhteen. Taloudellisen tuen, joka myönnetään sairausvakuutuksen perusteella lääketieteellisiin kuluihin, henkilöstösääntöjen mukaisina lisinä ja vammaisille tarkoitettuna täydentävänä tukena muihin kuin lääketieteellisiin kuluihin, katsotaan olevan riittävä kattamaan vammaisuuteen liittyvät ylimääräiset kulut. Suuntaviivoissa, jotka koskevat budjettikohdan "täydentävä tuki vammaisille" täytäntöönpanoa vammaisille myönnettävään sosiaaliseen tukeen liittyvien määrärahojen osalta (ks. liite III) ja jotka tulivat voimaan 1. toukokuuta 2004, määrätään, että edunsaajan omavastuu on 5-35 prosenttia ja että se lasketaan perheen verotettavan tulon perusteella (ks. liite IV). Suuntaviivat koskevat kaikkia toimielimiä - kullakin toimielimellä on oma talousarvionsa.

Talousarviotilanne : vuonna 2005 kaikki budjettikohdassa "täydentävä tuki vammaisille" saatavilla olleet 1 350 000 euroa käytettiin 85:n käsiteltävänä olleen tapauksen korvaamiseen. Noin puolet tapauksista koski vakaviin vammoihin liittyviä kuluja, ja loput koskivat kuluja, jotka aiheutuivat opetus- ja erityisopetustoimista vammaisuudesta johtuvien vaikutusten vähentämiseksi. Vuodelle 2006 budjettivallan käyttäjä myönsi 1 770 000 euroa (30 prosenttia enemmän kuin vuonna 2005). Määrä riittää kattamaan jäljellä olevat tapaukset ja niiden kulujen keskimääräisen nousun sekä noin 15 uutta tapausta. Tämä arvio perustuu komission virkamiehille vuonna 2005 suunnatusta tiedotuskampanjasta saatuihin vastauksiin. Näin ollen käsiteltävänä olevat tapaukset voidaan korvata voimassa olevien säännösten perusteella. Valitettavasti käytettävissä ei ole riittävästi varoja kaikkien tapauksien korvaamiseksi täysimääräisesti, mikä komission arvion mukaan edellyttäisi lisävaroja vähintään 300 000 euron edestä. Kun otetaan huomioon talousarvion rajat, edunsaajien omavastuu mahdollistaa kaikkien perusteltujen vaatimusten yhtäläisemmän kohtelun ja korvaamisen.

Talousarviotakaus : vaikka komissiolla ei ole oikeudellista velvoitetta korvata vammaisuuteen liittyviä kuluja täysimääräisesti, sillä ei kuitenkaan politiikan näkökulmasta periaatteessa ole mitään tällaista korvaamista vastaan. Kuten komissio korostaa kanteluun 1391/2002 antamassaan vastauksessa, se ei kuitenkaan pysty yksinään muuttamaan perusominaisuuksiltaan budjettikohtaa "täydentävä tuki vammaisille", jonka määrärahat ovat rajalliset. Komissio voisi olla valmis korvaamaan täysimääräisesti vammaisuuteen liittyvät kulut, jos budjettivallan käyttäjä voisi taata, että käytettävissä olisi riittävät varat, ja jos tehtäisiin toimielintenvälinen sopimus edellä mainittujen suuntaviivojen tarkistusehdotuksesta, joka mahdollistaisi täysimääräisen korvaamisen. Ilman tällaista sopimusta ja talousarviotakasta sekä ottaen huomioon velvoitteet, jotka sisältyvät varainhoitoasetukseen, korvaukset maksetaan aina suhteessa käytettävissä oleviin varoihin. Komissio aikoo myös jatkossa jakaa tällaiset varat mahdollisimman tasavertaisella tavalla. Nykyisen talousarvion rajoissa tällaisella politiikalla pyritään välttämään "ensimmäiseksi tullutta palvellaan ensiksi" -periaatteen noudattaminen, joka johtaisi huomattavan suuriin eroihin täysimääräisen korvauksen saavien ja pienemmän - mikäli ylipäänsä minkäänlaisen - korvauksen saavien välille, koska määrärahoja ei olisi enempää saatavilla.

Edunsaajien omavastuu : komissio ei ole sitä mieltä, että suuntaviivoissa tarkoitettu rajoitettu omavastuu (5-35 prosenttia) olisi yhteiskunnalliselta kannalta epäreilu, koska edunsaajien osuus lasketaan perheen verotettavan tulon perusteella.

Korvausten korottaminen : komissio on ponnistellut huomattavasti lisätä vammaisille antamaansa tukea. Yksittäinen taloudellinen tuki on noussut merkittävästi 1. toukokuuta 2004 lähtien maksettujen suurempien korvausten myötä, minkä taustalla ovat vammaisten täydentävää tukea koskevaan politiikkaan tehdyt muutokset ja käytettävissä olevien varojen huomattava lisääminen . Vuosina 2003-2005 tapausten lukumäärä nousi lähes 50 prosentilla (lähes 60 tapauksesta 85 tapaukseen), ja käytettävissä olevia varoja lisättiin 130 prosentilla (770 000 eurosta 1 770 000 euroon). Lisäksi vuonna 2004 otettiin käyttöön uusi vammaisille käytännön apua tarjoava ala yleisen tiedon, neuvonnan ja tuen tarjoamiseksi.

Uusi tiedonanto vuonna 2006 : vuonna 2006 komissio aikoo näillä näkymin esittää uuden tiedonannon vammaisten tukemisesta. Vammaisen lapsen vanhempille annettavaa tukea on tarkoitus parantaa ja laajentaa. Tiedonanto perustuu syvälliseen analyysiin vammaisten lasten tarpeista ja käsittelee kaikkia tärkeitä ongelmia, mukaan luettuna vanhempien suurin huolenaihe eli vammaisesta lapsesta huolehtiminen vanhempien kuoleman jälkeen.

- Työhönottomenettelyiden saatavuus (1.4)

Valintamenettelyissä, joista vastaa erityisesti Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto (EPSO), otetaan huomioon vammaiset hakijat useilla käytännön järjestelyillä, joilla helpotetaan vammaisten osallistumista erilaisiin kokeisiin ja joissa otetaan huomioon vamman tyyppi.

Kilpailuilmoituksissa osallistujille taataan, että *Euroopan unionin toimielimet noudattavat tasa-arvopolitiikkaa ja hyväksyvät hakijat sukupuolesta, rodusta, ihonväristä, etnisestä tai sosiaalisesta alkuperästä, geneettisistä ominaisuuksista, kielestä, uskonnosta tai*

vakaumuksesta, poliittisista tai muista mielipiteistä, kansalliseen vähemmistöön kuulumisesta, omaisuudesta, syntyperästä, vammaisuudesta, iästä, sukupuolisesta suuntautuneisuudesta, siviilisäädystä tai perhetilanteesta riippumatta .

Lisäksi vammaisille hakijoille tiedotetaan kilpailuilmoituksessa, että hakijat, joilla on sähköisen rekisteröitymislomakkeen täyttämisen estävä vamma, voivat pyytää paperilomaketta mieluiten faksilla. Tämä lomake on täytettävä, allekirjoitettava ja lähetettävä kirjattuna kirjeenä viimeistään rekisteröitymisen päättymispäivänä (mistä postileimaa pidetään osoituksena). Tämän jälkeen EPSO:n ja hakijan välinen kirjeenvaihto käydään postitse. Hakijan on ehdottomasti liitettävä hakulomakkeeseensa toimivaltaisen elimen antama todistus vammastaan sekä vapaamuotoinen selvitys järjestelystä, joita hän katsoo tarvitsevansa kokeisiin osallistumisen helpottamiseksi .

Myös hakuoppaassa, joka julkaistaan samaan aikaan kilpailuilmoituksen kanssa, vammaisille hakijoille tiedotetaan mahdollisuudesta pyytää erityisjärjestelyitä vammaisuuden perusteella. Hakuoppaan liitteessä 2 ("Ohjeet sähköisen rekisteröintilomakkeen täyttämiseksi") mainitaan, että vammaisten hakijoiden on merkittävä "yes/oui/ja" (kyllä) sellaisen vamman osalta, joka voisi aiheuttaa vaikeuksia kokeiden aikana ja että tämän perusteella EPSO voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Lisäksi EPSOn kotisivuilla on suora viittaus yhtäläisiin mahdollisuuksiin, joihin EPSO kiinnittää suurta huomiota. Sama koskee kaikkia lehdistä julkaistavia kilpailuilmoituksia.

Euroopan henkilöstövalintatoimisto noudattaa periaatetta, jonka mukaan organisaation on heijastettava yhteiskuntaa, jota se palvelee. Työpaikat EU:n toimielimissä ovat avoimia kaikille jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka täyttävät pääsyvaatimukset riippumatta sukupuolesta, iästä, kansallisuudesta, rodusta, uskonnosta tai sukupuolisesta suuntautuneisuudesta. Vammaisten hakijoiden osalta voidaan toteuttaa erityisjärjestelyjä kohtuuden ja käytännön asettamissa rajoissa. Näin heillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua avoimiin kilpailuihin ja kilpailun mahdollisesti läpäistyään toimia menestyksekkäästi työympäristössään. EU:n toimielimissä ei hyväksytty minkäänlaista syrjintää. Vaikka virkamiesten valinta perustuu ensisijaisesti ansioituneisuuteen, toimielimissä pyritään säilyttämään asianmukainen kansallisuuksien tasapaino henkilöstön keskuudessa ja lisäämään naisten osuutta korkeissa viroissa. Euroopan unioni pitää erilaisuutta suurella arvossa.

Käytännössä siinä vaiheessa, kun kokeet järjestetään, useita järjestelyjä on jo toteutettu hakijoiden omasta pyynnöstä ja käyttämällä lähtökohtana heidän toimittamiaan selvityksiä siitä, mitä he pitävät tarpeellisena voidakseen osallistua kokeisiin.

Näiden pyyntöjen täyttämiseksi EPSO voi halutessaan kutsua vammaiset hakijat suorittamaan kokeet erillisissä koepaikoissa.

Jäljempänä on esimerkkejä EPSOn jo toteuttamista järjestelystä, joissa on otettu huomioon hakijan vamman tyyppi:

- näkövamma: pistekirjoitustekstien käyttö; suuremman kirjasinkoon käyttö; hakija voi tuoda mukanaan oman, pistekirjoituksen lukemiseen soveltuvan tietokoneen; valvoja voi lukea ääneen koekysymykset ja vastausvaihtoehdot ja tämän jälkeen merkitä hakijan antamat vastaukset optiseen lomakkeeseen; äänityslaitteiden käyttö; lisääjän myöntäminen.
- kuulovamma: (huonokuuloiset ja kuurot hakijat): istumapaikan saaminen koesalin etuosasta huuliitaluvun mahdollistamiseksi; kopion saaminen puhujan tekstistä ja mahdollisuus saada käyttöön henkilökohtainen valvoja.
- käsivamma: joko hakijalla voi olla käytössään tietokone ja hän voi tulostaa vastaukset tai hakija voi antaa valvojalle suullisen vastauksen, joka äänitetään nauhalle.
- pyörätuoli: EPSO huolehtii siitä, että hakija pääsee esteettä koepaikkaan.
- invalidisoiva tauti / aivovaurio: lisääjän myöntäminen; tietokoneen, asiakirjapidikkeen, pysäköintipaikan tai ergonomisen tuolin antaminen käyttöön.
- lukihäiriö: hakija saa käyttöönsä tietokoneen ja lisääikaa vastaamiseen.

Kun otetaan huomioon raporttien laatiminen siitä, kuinka hyvin työhönottomenettelyt ovat muiden kuin näkövammaisten saatavilla, jäljempänä mainitun vammaiskyselyn seurantatoimena on jo ehdotettu, että komissio ja EPSO tutkisivat avointen työpaikkailmoitusten sisältöä. Tavoitteena on kannustaa useampia vammaisia lähettämään työpaikkahakemuksia. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös kysymystä raporttien laatimisesta erityyppisistä vammoista.

- Säännölliset raportit työhönottopolitiikasta (1.5)

Komission mukaan nimettömyys takaa hakijoiden yhtäläisen kohtelun. Komission valintamenettelyt järjestetään mahdollisimman pitkälle siten, että voidaan taata yhtäläinen kohtelu.

EPSO toteuttaa erityisjärjestelyitä, jotka mahdollistavat vammaisten osallistumisen valintamenettelyihin.

Kyselyn tulosten (ks. yksityiskohdat jäljempänä) perusteella komissio aikoo tutkia, kuinka vammaisten työskentelyä komissiossa käsittelevistä nykyisistä ja tulevista tilastotiedoista voidaan saada luotettavimmat ja kuinka niitä voidaan ajantasaistaa säännöllisesti noudattaen samalla [asetusta \(EY\) N:o 45/2001 \[Linkki\]](#), joka koskee yksilöiden suojelua yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Komissio aikoo tilastotietojen luotettavuuden parantamista koskevan tutkimuksensa puitteissa tarkastella sitä, voidaanko tällaisia tilastotietoja vastaisuudessa julkaista.

- Aktiiviset toimet vammaisten työhönotton edistämiseksi (1.6)

Lähtökohtana on se, että valintamenettelyt nimettömänä tehtävine kokeineen ja kohtuullisine järjestelyineen kokeisiin osallistumisen mahdollistamiseksi ovat paras tapa taata yhtäläinen kohtelu työhönottomenettelyissä. Komission mielestä tässä vaiheessa työhönottomenettelyitä ei

ole tarvetta toteuttaa muita erityisesti vammaisille suunnattuja aktiivisia toimia kuin niitä, joilla varmistetaan, että vammaiset saavat kohdennetummin tietoa työmahdollisuuksista.

Kuten komissio mainitsi vastauksessaan oikeusasiamiehen edelliseen pyyntöön, henkilöstön ja hallinnon pääosastolle tiedotetaan kaikista valintamenettelyn läpäisseistä, jotka ovat ilmoittaneet, että heillä on vamma, joka vaatii erityisjärjestelyitä työhönottomenettelyissä. Henkilöstön ja hallinnon pääosasto noudattaa ennakoivaa lähestymistapaa vammaisten työhönottoon ja ryhtyy toimiin tapauskohtaisesti, mitä pidetään nykyään kaikkein asianmukaisimpana lähtökohtana aktiivisille toimille.

Kyselyn tulosten perusteella komissio aikoo yhdessä asianmukaisten ryhmien kanssa tutkia, kuinka vammaisten osuutta komission henkilöstöstä voitaisiin lisätä. Tässä yhteydessä tarkastellaan lähemmin, mitä aktiivisia toimia voidaan kehittää vammaisten työhönoton edistämiseksi. Esimerkiksi vammaisille voidaan asettaa jonkinlainen työllisyystavoite, jonka toteutumista seurataan, ja lääkärintutkimuksen seurantatoimena voidaan kussakin yksittäistapauksessa varmistaa, että vammaisen saa asianmukaiset työtehtävät ja -välineet. Lisäksi vammaiskysymyksiä käsitellään haastattelutekniikka- ja valintalautakuntakursseilla, jotta valintamenettelyihin osallistuva henkilöstö tulee tietoiseksi näistä asioista.

- Tiloihin pääsulle asetetut vaatimukset (2.2)

Brysselissä sijaitseva infrastruktuuri- ja logistiikkatoimisto hyväksyi mallirakennukseen sovellettavien vaatimusten käsikirjan uusimman version (nro 5) 29. kesäkuuta 2004 laajan sisäisen keskustelun jälkeen. Käsikirjan luku B III koskee erityisesti vammaisten vaatimuksia, kuten pääsyä rakennuksiin ja tiloihin, vammaisten pysäköintipaikkoja, liikkumista, valaistusta ja opasteita, saniteettitiloja ja hätäevakuointia.

Tämän erityisesti vammaisia käsittelevän luvun lisäksi käsikirja sisältää noin 30 mainintaa vammaisten erityistarpeista. Käsikirja on Belgian lainsäädännön - mukaan luettuna Brysselin *Règlement Regional d'Urbanisme* (RRU) (1) [\[Linkki\]](#) - ja EU:n tätä alaa koskevien säännösten mukainen sekä komission laatimien, vammaisten työhönottoon liittyvien toimintaohjeiden mukainen (2) [\[Linkki\]](#).

Käsikirjaa ei ole tarkoitus tarkistaa uudelleen lähitulevaisuudessa. Nykyinen versio hyväksyttiin vasta vuoden 2004 puolivälissä, ja siihen sisältyvät tiloihin pääsulle asetetut vaatimukset ovat ajantasaiset. Lisäksi äskettäin nimettiin tehtävänsä asiantuntija, joka mainitaan vammaisten työhönottoon liittyvissä toimintaohjeissa ja jonka on määrä arvioida vammaisten toimistoympäristön ergonomiaa. Luonnollisestikin tätä asiaa seurataan uusien mallirakennukseen sovellettavien vaatimusten ja asiantuntijan kokemusten pohjalta.

- Pysäköintipaikat (2.3)

Komission laatimien, vammaisten työhönottoon liittyvien toimintaohjeiden mukaisesti vammaisille vierailijoille on varattu vähintään kaksi pysäköintipaikkaa kunkin komission rakennuksen (paitsi Berlaymont-rakennuksen) sisä- tai ulkopuolelta (3) [\[Linkki\]](#). Kaiken kaikkiaan komission rakennuksissa on 114 vammaisille varattua pysäköintipaikkaa.

Pääsyä Berlaymont-rakennukseen on rajoitettu turvallisuussyistä. Komissio on kuitenkin pyytänyt Brysselin viranomaisia varaamaan vammaisille pysäköintipaikkoja Berlaymont-rakennuksen viereiseltä Boulevard Charlemagnelta. Lokakuussa 2005 Brysselin poliisipäällikkö ilmoitti, että Boulevard Charlemagnelta varataan vammaisille kolme pysäköintipaikkaa, ja pyysi kaupungin rakennusvirastoa tekemään tarvittavat työt.

Edellä mainittujen vammaisille vierailijoille varattujen pysäköintipaikkojen lisäksi komission rakennuksissa on 216 pysäköintipaikkaa, jotka on varattu terveydellisistä ongelmista (pysyvistä tai tilapäisistä vammoista tai terveydellisistä ongelmista) kärsiville komission henkilöstöön kuuluville. Nämä pysäköintipaikat annetaan käyttöön lääkärintodistuksella perusteltua henkilökohtaista pyyntöä vastaan.

- Vammaisten tiedonsaanti (3.3)

Komission kanta vammaisten tiedonsaannin suhteen esitetään Europa-palvelinta ja verkkopalvelujen käyttömahdollisuuksia käsittelevällä verkkosivulla (http://europa.eu.int/geninfo/accessibility_policy_fi.htm [Linkki]) seuraavasti: "Euroopan komissio on päättänyt soveltaa Europa-palvelimella oleviin uusiin ja päivitettyihin sivuihin tavoitetasoa A (tärkeysluokka 1)". WAI-hankkeen (*Web Accessibility Initiative*) A-taso sisältää sääntöjä, jotka eivät koske ainoastaan näkövammaisia vaan myös muita vammaisia ja sellaisia henkilöitä, joilla on rajoitteita. Lisäksi työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosasto pitää yllä Euroopan vammaisten teemavuoden virallista verkkosivua Europa-palvelimella osoitteessa http://europa.eu.int/comm/employment_social/disability/index_en.html [Linkki].

- Verkkosivujen saavutettavuus (3.4)

Europa-sivuston sivuja tekeville (koordinaattoreille, web-sivujen ylläpitäjille, alihankkijoille jne.) on laadittu tiedontuottajan opas, jossa käsitellään toimituksellisia, teknisiä ja graafisia kysymyksiä. Tiedontuottajan oppaan sääntöjä (4) [Linkki] on noudatettava, jotta voidaan varmistaa verkkosivujen yhdenmukaisuus ja käyttäjäystävällisyys.

Tiedontuottajan oppaan mukaan Europa-palvelimella julkaistavien sivujen on täytettävä A-tason saavutettavuuskriteerit. Pääosastojen ja yksiköiden web-sivujen ylläpitäjät vastaavat omien verkkosivujensa saavutettavuudesta ja sen varmistamisesta, että verkkosivut ovat tiedontuottajan oppaan ja WAI-A-tason mukaisia. Sitä, onko verkkosivu käytössä olevien saavutettavuuskriteerien mukainen, voidaan arvioida monilla eri välineillä. Lisäksi viestintäpääosaston Europa-koordinointiryhmä antaa järjestelmällistä apua web-sivujen ylläpitäjille sen arvioimisessa, ovatko verkkosivut WAI-A-tason (ja joidenkin WAI-AA-tason) tarkistuspisteiden mukaiset.

- EU:n julkisten asiakirjojen saatavuus vaihtoehtoisissa muodoissa (3.5)

WAI-kriteerit täyttävät Europa-sivut voidaan sopivalla käyttöohjelmalla esittää suurina kirjasintyypeinä ja pistekirjoituksena sekä äänitiedostoina. Europa-verkkosivuston kaltaisen monikielisen verkkosivuston ongelmana on se, että apuohjelma ei pysty lukemaan kaikkia kieliä. Komissio voisi parantaa WAI-kriteerit täyttäviä sivuja varustamalla ne ääni- tai viittomakielitiedostoin. Tämä saattaisi kuitenkin enemmän aiheuttaa ongelmia kuin tuoda ratkaisuja, koska kyseessä oleva tekniikka perustuu konekääntämiseen: automaattinen

kääntäminen viittomakieleen ei olisi mielekäästä, eivätkä konekäännökset useinkaan ole korkealaatuisia. Vaihtoehtona olisi viittomakielen tulkin palkkaaminen tekemään viittomakielitiedostoja. Tämä ei kuitenkaan vaikuta toteuttamiskelpoiselta, koska ei ole olemassa yleismaailmallista viittomakieltä (esimerkiksi Belgiassa ja Ranskassa käytettävät viittomakielet ovat erilaisia).

Mahdollinen ratkaisu, joka edellyttäisi useita lisäresursseja, olisi linkin luominen kaikkien pidempien tekstien johdannon ja äänitiedoston välille, jotta vammaiset voisivat arvioida nopeasti, ovatko tekstit kiinnostavia heidän kannaltaan vai haluavatko he siirtyä muihin teksteihin. Paras tapa varmistaa Europa-palvelimen kaltaisten monikielisten verkkosivujen optimaalinen saatavuus on tähän saakka ollut tuottaa jatkuvasti WAI-kriteerit täyttävää sisältöä ja tarkastaa sen saatavuus. Komissio on ottanut käyttöön www-sisällön hallintajärjestelmän, jolla voidaan jatkossa varmistaa, että komission kaikki sivut täyttävät saatavuudelle asetetut vähimmäisvaatimukset.

Toinen mahdollinen ratkaisu olisi julkaista helppolukuisia asiakirjoja. Euroopan vammaisten päivän yhteydessä vuonna 2005 komissio laati valmisteluasiakirjoja helppolukuisessa muodossa.

- Erityisopetuksen tarpeessa olevien lasten integrointi (4.2)

Kuten oikeusasiamies tietää, komissiolla ei ole toimivaltaa koulutusasioissa eikä se siksi voi itse arvioida uutta Eurooppa-koulujen erityisopetusohjelmaa eikä antaa Eurooppa-kouluille ohjeita. Kaikki päätökset tällä alalla tekee Eurooppa-koulujen johtokunta, jossa komissiolla on ainoastaan yksi 29 äänestä (5) [\[Linkki\]](#). Johtokunnan jäsenenä ja vastuullisena työnantajana, jonka henkilöstö on ilmaissut tyytymättömyytensä tähän (suurelta osin yhteisön varoin rahoitettavien) Eurooppa-koulujen palveluun, komissio on tarttunut aktiivisesti tähän asiaan, jotta erityisopetusohjelmasta tehdään arviointi.

Tiettyjä tilastotietoja erityisopetusta tarvitsevista lapsista esitettiin ensi kerran maaliskuussa 2004 pidetyssä johtokunnan alaisen opetusasioista vastaavan komitean kokouksessa, jossa opetusasioita käsiteltiin ja valmisteltiin johtokunnalle esitettäväksi. Komissio pyysi, että asianomaiset tarkastajat/koordinaattorit tekisivät erityisopetusohjelmasta arvioinnin, ja että sen tulokset sisällytettäisiin seuraavaan raporttiin (seuraavana vuonna). Viimeisin erityisopetusohjelmasta tehty raportti muistutti kuitenkin ensimmäistä raporttia, mistä syystä komissio toisti pyyntönsä erityisopetusohjelman arvioimisesta opetusasioista vastaavan komitean marraskuussa 2005 pidetyssä kokouksessa.

Lisäksi komissio on oikeusasiamiehen muiden tietopyyntöjen johdosta pyytänyt Eurooppa-koulujen pääsihteerin keskustuomistolta lisätietoja erityisopetusohjelman käytöstä ja esittänyt kirjallisesti, millaisia tietoja Eurooppa-koulujen olisi kerättävä. Komissiolle ei ole tähän mennessä toimitettu näitä tietoja.

Komissio esitti tammikuussa 2006 johtokunnalle virallisen pyynnön erityisopetusohjelman toteuttamisen arvioinnista. Arviointiraportin odotetaan valmistuvan seuraavan kouluvuoden lopulla.

- Vammaiskyselyn analysointi (5.3)

Komissio toteutti joulukuussa 2004 vammaiskyselyn, jonka tulokset on nyt analysoitu ja julkaistu komission Intranetissä. Tulokset ovat kokonaisuudessaan saatavilla liitteessä V ja niiden tiivistelmä jäljempänä. Saatujen 3 526 vastauksen (6) [\[Linkki\]](#) analysoinnin pohjalta ehdotetaan erityistoimia, jotka myös ovat nähtävissä Intranetissä ja tiivistelmänä jäljempänä.

Vammaisilta saatujen vastausten pieni määrä (216 vastausta eli 6 prosenttia vastaajista) vaikeutti lopullisten päätelmien tekemistä kyselyn tuloksista, koska ei ollut selvää, oliko määrä osoitus komission palveluksessa olevien vammaisten pienestä osuudesta vai vammaisten alhaisesta vastausprosentista. Tietyt seikat kuitenkin korostuivat, ja niitä olisi seurattava. Joillakin henkilöstön jäsenillä on ollut ongelmia saada työskentelynsä helpottamiseksi suhteellisen yksinkertaisia järjestelyitä, kuten asianmukaisia tuoleja, kirjoituspöytiä tai mukautettuja IT-laitteita. Nämä vaikuttaisivat henkilöstösääntöjen (1d artiklan 4 kohdan) tarkoittamassa mielessä kohtuullisilta järjestelyiltä, joita toimitella on velvollinen tarjoamaan vammaisille henkilöstönsä jäsenille heidän virallisten työtehtäviensä suorittamisen helpottamiseksi. Komission huomio kiinnittyi myös siihen, että joillakin vammaisilla on vaikeuksia päästä rakennuksiin tai liikkua niissä (kulkuväylille on jätetty esteitä, palo-ovet ovat liian raskaat jne.)

Vastaajista 108 mainitsi mahdollisista syrjintätapauksista uramahdollisuuksissa tai urakehityksessä. He katsoivat, että heitä oli kohdeltu epäedullisemmin heidän vammaisuutensa takia ja että tästä syystä heidän urakehityksensä oli hitaampi, he olivat saaneet vähemmän kiinnostavia työtehtäviä tai he eivät olleet päässeet koulutukseen. Henkilötasolla osa heistä oli saanut esimiehiltään ja työtovereiltaan osakseen nöyryyttävää, uhkailevaa tai loukkaavaa kohtelua. Komissio kiinnitti erityistä huomiota näihin henkilöstön ilmaisemiin ongelmiin ja esitti siksi ehdotuksen seuraaviksi toimiksi:

- Tiivistelmäraportin tulokset toimitettiin kaikille henkilöstöasioista vastaaville johtajille, työterveyshuollosta vastaavaan yksikköön, työterveydestä ja työturvallisuudesta vastaavaan yksikköön, uraneuvontayksikköön (SCOP) ja yksiköidenväliselle vammaiskysymyksiä käsittelevälle ryhmälle, jotka voivat toteuttaa tehokkaita seurantatoimia tietoisuuden lisäämiseksi näistä asioista. Tässä yhteydessä varmistettiin, että kyselyssä esitetyt huomiot, jotka koskivat tiettyjä yksiköitä, myös toimitettiin tiedoksi kyseisille yksiköille.
- Koko henkilöstön on oltava tietoinen siitä, että syrjintä vammaisuuden perusteella on nimenomaisesti kielletty henkilöstösäännöissä. Kysely ja sen tulokset ovat tärkeitä välineitä, joilla henkilöstölle tiedotetaan näistä kysymyksistä ja joilla saadaan aikaan muutoksia. Siksi ne on julkaistu vammaisuutta käsittelevällä komission verkkosivulla.
- Komissio viittaa vammaisuutta käsittelevällä verkkosivullaan syrjintäkieltoa koskeviin henkilöstösääntöjen säännöksiin (1d artiklan 1 kohta).
- Lisäksi henkilöstöä muistutetaan Intranetissä siitä, että vammaisten työhönottoon liittyvien toimintaohjeiden mukaisesti henkilöstön ja hallinnon pääosaston yhtäläisistä mahdollisuuksista ja syrjimättömyydestä vastaavaan yksikköön voi ottaa luottamuksellisesti yhteyttä tapauksissa, joissa toimintaohjeiden täytäntöönpanossa esiintyy ongelmia. Yksikkö käsittelee asiat hienotunteisesti ja toivotun luottamuksellisesti.
- Kyselyyn annetuissa vastauksissa toistuivat järjestelyjen toteuttamisessa ilmenneet

viivästyksset tai niiden toteuttamatta jättäminen. Vastauksissa tuotiin esiin myös epäsuotuisampi kohtelu vammaisuuden perusteella, kuten hitaampi urakehitys ja vähemmän kiinnostavat työmahdollisuudet. Vammaisten työhönottoon liittyvissä toimintaohjeissa mainitaan, että SCOP-ryhmään olisi kuuluttava neuvonantaja, joka on erikoistunut ammatinvalinnanohjaukseen ja kuntoutusneuvontaan, ja että komissio nimeää asiantuntijan tekemään arviointeja henkilöstönsä vammaisten työympäristön ergonomiasta. Yksi henkilöstön ja hallinnon pääosaston ensisijaisista seurantatoimista vuonna 2005 oli asiantuntijoiden nimeäminen/osoittaminen, jotta voidaan laatia ennakoiva lähestymistapa urakehitystä varten, tehdä arvioita toimistoympäristöstä ja toteuttaa kohtuullisia järjestelyitä asianmukaisessa ajassa. Nämä asiantuntijat on nyt osoitettu SCOP-ryhmään ja henkilöstön ja hallinnon pääosaston työterveydestä ja työturvallisuudesta vastaavaan yksikköön. Lisäksi selvitetään, mitä määrärahoja on saatavilla vammaisia henkilöstön jäseniä varten ja onko kohtuullisten järjestelyjen toteuttamista varten varattava erityisiä määrärahoja, jotta voidaan varmistaa maksimaalinen hyöty.

- Henkilöstön ja hallinnon pääosasto tutkii yhdessä asianomaisten yksiköiden kanssa mitä määrärahoja on saatavilla vammaisia henkilöstön jäseniä varten, jotta voidaan varmistaa, että edunsaajat saavat niistä maksimaalisen hyödyn. Henkilöstön ja hallinnon pääosasto aikoo erityisesti tutkia, onko tarpeen varata erityisiä määrärahoja kohtuullisten järjestelyjen toteuttamiseksi työpaikalla ja olisiko tällaisten varojen oltava saatavilla keskitetysti vai pääosastotasolla.

- On tutkittava myös sitä, onko tarpeen asettaa tavoite vammaisten työllisyydelle ja seurata sen saavuttamista. Henkilöstön ja hallinnon pääosasto aikoo yhdessä yksiköidenvälisen vammaiskysymyksiä käsittelevän ryhmän ja EPSON (sekä muiden asianomaisten ryhmien) kanssa tutkia, kuinka voitaisiin lisätä vammaisten osuutta henkilöstöstä. Lisäksi ne aikovat tutkia, kuinka komission henkilöstön vammaisia koskevista nykyisistä ja tulevista tilastotiedoista saadaan luotettavimmat ja kuinka niitä voidaan ajantasaistaa säännöllisesti asetuksessa (EY) N:o 45/2001 säädettyjen velvoitteiden mukaisesti.

- Osana näkyvämmän ja aktiivisemmän politiikan edistämistä tällä alalla henkilöstön ja hallinnon pääosasto kuuli tammikuussa 2006 jäsenvaltioita menettelyistä, joita niiden kansalliset hallinnot ovat mahdollisesti ottaneet käyttöön vammaisten työhönoton ja heille tarjottavien järjestelyjen edistämiseksi, jotta saadaan esimerkkejä hyvistä toimintatavoista, joita voitaisiin käyttää myös komissiossa.

Lisäksi vuoden 2006 lopulla tarkastellaan sitä, olisiko vuosina 2007-2008 toteutettava uusi vammaiskysely edistyksen arvioimiseksi. Tällaisen kyselyn tulosten perustella voitaisiin tarvittaessa kohdentaa uudelleen tämänhetkisiä tavoitteita ja asettaa uusia tavoitteita.

- Vammaiskysymyksistä tiedottaminen (5.4)

Komission henkilöstön tietoisuutta vammaisuuteen liittyvistä seikoista ja niiden ymmärrystä ovat lisänneet erityisesti vammaisten työhönottoon liittyvien tarkistettujen toimintaohjeiden samaa huomio ja komission kaikkien henkilöstöön kuuluvien keskuudessa toteutettu vammaiskysely. Molemmat niistä saivat suurta näkyvyyttä. Tarkistetut toimintaohjeet julkaistiin komission kerran viikossa ilmestyvässä sisäisessä lehdessä "Commission en Direct", joka jaetaan koko henkilöstölle ja jota painetaan yli 50 000 kappaletta kaikissa EU:n toimielimissä jaettavaksi. Vammaiskysely puolestaan julkaistiin pääjohtajan muistiona komission koko henkilöstölle.

Seuraavana tiedotustoimena kyselyn tulokset julkaistaan komission Intranetissä. Komissio julkaisee vastauksista tehdyn analyysin ja tiedottaa vuodelle 2006 suunnitelluista seurantatoimista.

Henkilöstön jäsenet, joka osallistuvat työpaikkahaastatteluihin ja kilpailujen valintalautakuntiin, saavat jo tietoa vammaisasioista erilaisilla kursseilla, ja vuoden 2006 alussa on saatavilla yhtäläistä kohtelua (myös vammaisia) koskeva opas, joka on tarkoitettu kursseille osallistuville ja esimiehille, jotka vastaavat työhönotosta pääosastoissa.

Lisäksi komissio harkitsee erityisten tiedotustoimien toteuttamista kurssien muodossa tai henkilöstölle tarkoitetun konferenssin tai seminaarin muodossa vuonna 2006 tai 2007 Euroopan vammaisten päivän (3. joulukuuta) yhteydessä. Tällaisten toimien toteuttaminen riippuu määrärahojen saatavuudesta.

IV. Päätelmä

Komissio on laatinut kattavan, edistyksellisen ja ennakoivan lähestymistavan vammaisia koskeviin toimintalinjoihinsa. Uusissa henkilöstösäännöissä, vammaisten työhönottoon liittyvissä tarkistetuissa toimintaohjeissa ja lukuisissa järjestelyissä otetaan huomioon erityistarpeet, joita vammaisilla on heidän suhteissaan komissioon.

Komission tavoitteena on varmistaa, että syrjimättömyyden periaatetta noudatetaan kaikissa sen suhteissa vammaisiin ja että sen tällä alalla toteuttamia toimia tarkistetaan säännöllisin väliajoin. Komissio aikoo jatkossakin kuulla asianomaisia yksiköitään ja vammaisten henkilöstön jäsenten edustajia erityisesti yksiköidenvälisen vammaiskysymyksiä käsittelevän ryhmän kautta, jotta tämä tavoite saavutetaan.

Liiteluettelo

[Liite I \[Linkki\]](#): Komission päätös henkilöstösääntöjen 1d artiklan 4 kohdan täytäntöönpanosta

[Liite II \[Linkki\]](#): Komission päätös, tehty 25. marraskuuta 2003, vammaisten työhönottoon liittyvistä tarkistetuista toimintaohjeista

[Liite III \[Linkki\]](#): Alustavat suuntaviivat budjettikohdan "täydentävä tuki vammaisille" täytäntöön panemiseksi vammaisille myönnettävään sosiaaliseen tukeen liittyvien määrärahojen osalta

[Liite IV \[Linkki\]](#): Suuntaviivat vammaisuuteen liittyvien kulujen omavastuusta

[Liite V \[Linkki\]](#): Analyysi komission vammaisia työntekijöitä koskevasta kyselystä

[\(1\) \[Linkki\]](#) RRU sisältää tiettyä aluetta koskevia alueellisia säännöksiä. Sillä pyritään yksinkertaistamaan lainsäädäntöä yhdistämällä Brysselin kaupunkialueeseen sovellettavat

voimassa olevat kaupunkisuunnittelunormit.

(2) [\[Linkki\]](#) C(2003) 4362, 18.11.2003.

(3) [\[Linkki\]](#) Ulkopuolella sijaitsevien pysäköintipaikkojen saatavuus riippuu Brysselin viranomaisten päätöksistä ja rakennussuunnitelmista.

(4) [\[Linkki\]](#)http://europa.eu.int/comm/ipg/index_en.htm [\[Linkki\]](#).

(5) [\[Linkki\]](#) 25 jäsenvaltiota, komissio, vanhempainyhdistykset, Euroopan patenttivirasto (Münchenissä sijaitsevien Eurooppa-koulujen osalta) ja henkilöstön edustajat.

(6) [\[Linkki\]](#) Komission vakituisen ja väliaikaisen henkilöstön kokonaismäärä on noin 25 000 henkeä.